

Evropská unie

hybatel nové energetiky

Klíčovou součástí plánu snížení evropských emisí je role obnovitelných zdrojů. Státy Evropské unie nastartovaly světovou proměnu energetiky, která vytvořila zcela nový obor výroby a výstavby šetrných zdrojů. Přípravovaná navazující strategie s cíli do roku 2030 posílí možnosti samovýroby energie v domácnostech, její ukládání nebo nástup elektromobilů.

Čistá a dostupná energie pro všechny

Soubor opatření, který má zajistit odpovědnou klimatickou politiku ve státech EU, je založen na plnění cílů pro snižování emisí, zvýšení podílu obnovitelných zdrojů a snížení spotřeby energie do roku 2020. Evropa v současné době připravuje navazující plán, který posune Unii ještě dále. Ambicí je snížit emise skleníkových plynů alespoň o 40 % (oproti roku 1990), k témuž roku dosáhnout nárůstu na výši alespoň 27% podílu obnovitelných zdrojů na hrubé spotřebě energie a zvýšit energetickou účinnost na 30 % již na konci příští dekády.

↓ 40% CO₂

↑ 27%

↑ 30%

Návrhy legislativního rámce pro tato opatření byly představeny koncem roku 2016 v rámci takzvaného „zimního balíčku.“ Ten se skládá z osmi hlavních legislativních návrhů a po schválení Evropským parlamentem a Radou bude představovat zásadní změny pro členské státy s účinností od roku 2020.

Evropský parlament v rámci debaty o formě cílů přijal v červnu 2016 usnesení, ve kterém vyzval Evropskou komisi, aby předložila více ambiciózní klimaticko-energetický balíček se závazky do roku 2030. Europoslanci se také přijali usnesení, ve kterém žádají, aby podíl obnovitelných zdrojů tvořil alespoň 30 % a cíle závazné na úrovni členských států. [1]

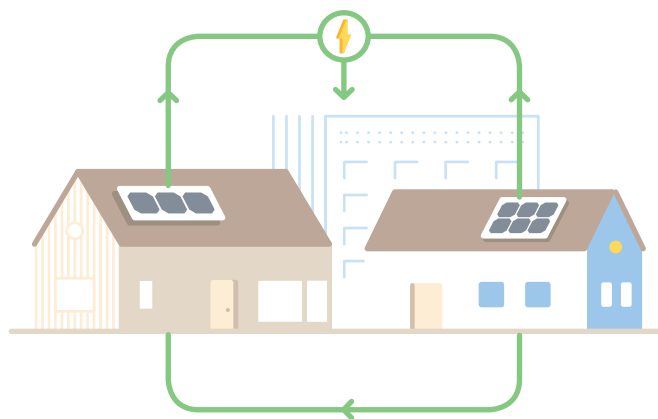
Aktualizace zelené směrnice – energeticky aktivní domácnosti

První klimaticko-energetický balíček s cíli do roku 2020 rozhybal investice do obnovitelných zdrojů a nyní se EU

zaměřuje na to, jak z nového sektoru energetiky vytěžit maximum pro své vlastní obyvatele. Pozornost v návrhu aktualizované směrnice o obnovitelných zdrojích se tak soustředí na opatření, která mají podpořit roli domácností jako aktivních a klíčových hráčů na trzích s energiemi. Jde o takzvané samovýrobce energie – self-consumers.

Opatření mají vést k větší energetické soběstačnosti a podpoře vlastní výroby elektřiny přímo u jejich spotřebitelů. Ti ji budou moci vyrábět, skladovat, spotřebovávat a prodávat bez zbytečných překážek. Do kategorie samovýrobců spadají domácnosti – jedna i více bytových jednotek, dále také obchodní zóny či uzavřené distribuční systémy. Energii mohou tedy i prodávat, ovšem nesmí jít o hlavní podnikatelskou aktivitu. Současně se však na tyto samovýrobce nebudou vztahovat pravidla pro dodavatele energie. Výše uvedené platí s omezením výroby pro domácnosti do 10 MWh za rok a pro právnické osoby do 500 MWh za rok. Směrnice zároveň ponechává členským státům možnost tyto limity zvýšit.

77 Střešní fotovoltaické systémy mohou v Česku vyrábět v roce 2030 ročně 3,5–5 TWh elektřiny a větrné elektrárny téměř 9 TWh. Příležitosti pro naplnění české části evropské strategie jsou tedy dostupné. Vyšší podíl obnovitelných zdrojů pomůže Česku snížit závislost na fosilních palivech i zvýšit bezpečnost a energetickou soběstačnost země.

Vlastní výroba elektřiny přímo u jejich spotřebitelů

Úložiště energie – klíčový prvek nové energetiky

Nový impuls v energetice představuje akumulace energie. Cenově dostupné baterie zvýší využitelnost solárních elektráren nebo větrných turbín.

EU návrh vede k tomu, aby šlo otevřít trh pro podnikání s akumulací energie a přispět k zajištění bezpečnosti dodávek elektřiny. Návrh směrnice požaduje, aby nebyla akumulace diskriminována v rámci rolí jednotlivých účastníků trhu. EU chce také ukládání energie podpořit prostřednictvím nové povinnosti pro provozovatele přenosové soustavy. Ti nebudou dále oprávněni odmítnout připojení akumulčního zařízení na základě možných budoucích omezení dostupných kapacit sítě. Pro regulační orgány vznikne povinnost odstranit překážky bránící v přístupu „akumulace“ na trh a začnou sledovat náklady na výstavbu baterií, jako řešení pro zajištění bezpečnosti dodávek energie.

„Jen od roku 2010 klesly ceny lithiových baterií o desítky procent. Agentura Bloomberg očekává, že do 15 let budou stát baterie třetinu dnešní ceny. Rozvoj ukládání energie je šance pro průkopníky tohoto oboru, jakým jsou například Tesla a Panasonic. Řešení mohou přinést také nové nápady. Například český patent baterií HE3DA nebo projekt vanadových redoxních průtočných baterií vzešlý z VŠCHT Praha a Západočeské univerzity v Plzni.

Přístupná energie pro elektromobily

Snahy o snížení závislosti na ropě vedou k rychlému rozvoji elektromobility. Opatření na její podporu jsou součástí novely směrnice o fungování vnitřního trhu s elektřinou. Ta členskými státy stanovuje povinnost zjednodušit pravidla týkající se připojení veřejně přístupných i soukromých dobíjecích míst do distribučních soustav.

Členské státy mohou umožnit operátorům distribučních soustav vlastnit, rozvíjet či spravovat dobíjecí místa pouze za podmínek, že ostatní účastníci výběrového řízení neprojeví dostatečný zájem o výstavbu dobíjecích míst a příslušný regulační úřad k tomu vydá povolení.

„V Evropě se v roce 2016 prodalo přes 220 tisíc elektromobilů, což je 14 % nárůst oproti minulému roku. Počet registrovaných elektromobilů v Česku se pohybuje lehce nad jedním tisícem kusů, podle poradců z Roland Berger však může dosáhnout až 7 tisíc kusů již v roce 2020. Letos publikovaná studie Stanfordské univerzity předpokládá, že do osmi let začnou elektromobily vytlačet vozy spalující ropu.

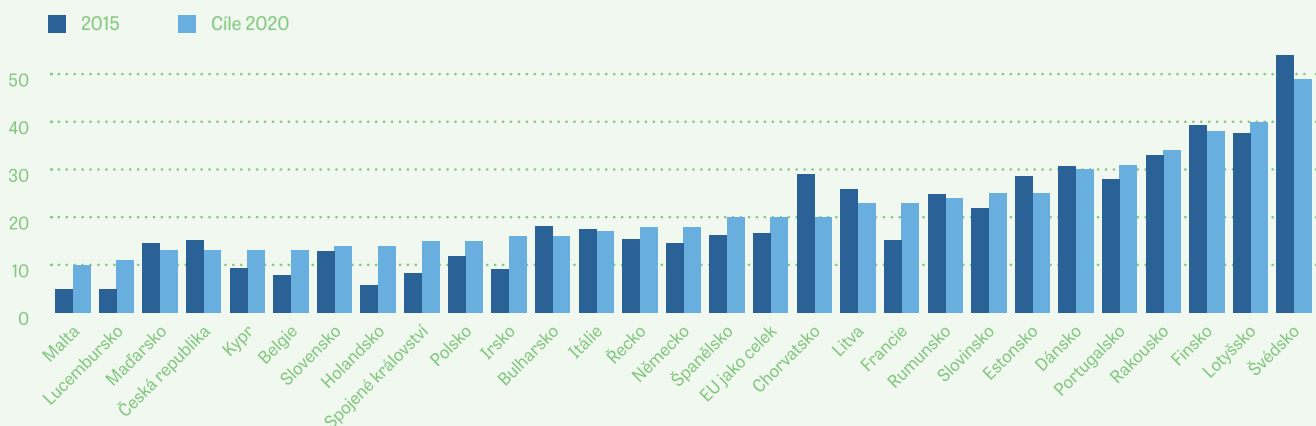
Základy nové evropské energetiky

Za tři roky bude mít EU první příležitost vyhodnotit svou úspěšnost energetické a klimatické politiky. Blíží se totiž rok 2020, ke kterému byl nastaven závazek navýšení podílu obnovitelných zdrojů na 20 % (vedle závazku vedoucího ke snížení množství emisí a ke zvýšení energetické účinnosti).

Cíl pro obnovitelné zdroje se skládá ze závazků jednotlivých členských států. Mezi státy s největšími ambicemi patří Švédsko, Dánsko, Portugalsko nebo Španělsko. Právě v těchto zemích můžeme očekávat, že obnovitelné zdroje zajistí více než polovinu veškerých dodávek elektřiny. Typickou ukázkou je Švédsko, které si dalo za cíl dosáhnout 50% podílu obnovitelných zdrojů na celkové spotřebě energie a již v roce 2015 tento závazek překročilo o dvě procenta.

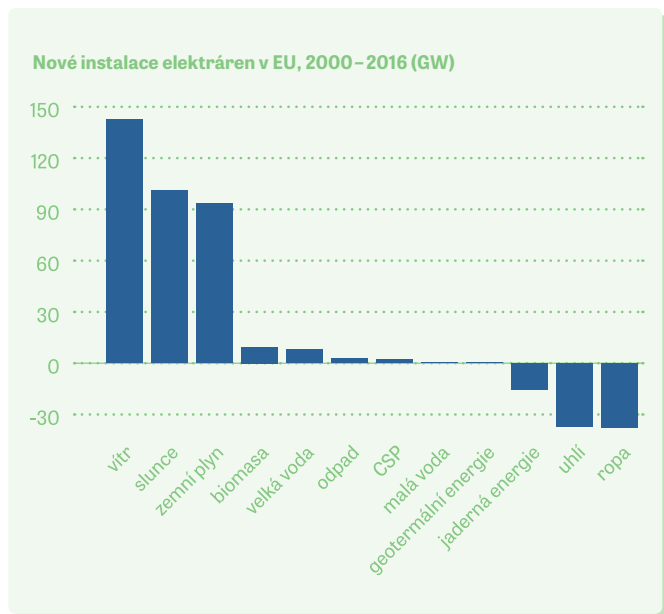
Mezi nejkonzervativnější státy v zelené energetické politice patří například Malta (10 %), Lucembursko (11 %) nebo také Česká republika (13-15 %).

Cíle pro obnovitelné zdroje ve státech EU do 2020 a jejich průběžné plnění (%)

Dvakrát více obnovitelných zdrojů

Podíl obnovitelných zdrojů v Evropě začal narůstat mimo jiné právě díky rámcové podpoře, na které se shodly jednotlivé členské státy. Evropa tak může z moderních a čistých zdrojů energie těžit již dnes.

V období 2005–2015 pomohly obnovitelné zdroje v EU snížit spotřebu fosilních paliv o 11 % a snížit emise skleníkových plynů o 10 % (ekvivalent roční spotřeby ropy v Itálii). Celou polovinu z toho ve formě vytěsnění uhlí z energetického mixu. Unie zdvojnásobila množství obnovitelných zdrojů z 205 GW na 409 GW instalovaného výkonu. Během roku 2016 tvořily obnovitelné zdroje celých 86 % nových instalací energetických zdrojů v EU. Trend, kdy většina nového instalovaného výkonu připadá právě na šetrnou energetiku, trvá v unii již osmým rokem.

Všechny typy obnovitelných zdrojů tvoří nyní největší část výrobní kapacity elektrické energie v celé unii (27,5 % v roce 2014). Z celkového množství energie připadá na zelenou energetiku zhruba 17 % (konec roku 2015) a sektor dopravy je poháněn 6% podílem šetrných zdrojů. V následujících třech letech zbývá členským státům navýšit podíl zelené složky o tři procentní body, aby se celková strategie dala považovat za úspěch.

Růst sektoru obnovitelných zdrojů je jedním z hlavních nástrojů EU pro snižování emisí. Již v roce 2015 byly emise o 22 % nižší než v roce 1990 zatímco evropská ekonomika zaznamenala 50% růst.

[1] [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2017/599278/EPRS_BRI\(2017\)599278_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2017/599278/EPRS_BRI(2017)599278_EN.pdf)

Jasně výsledky zelené politiky EU

Energie lidem: obnovitelné zdroje v roce 2014 zajišťovaly téměř 15,5 % dodávek energie a pokrývaly spotřebu 78 milionů Evropanů. Téměř každá třetí kilowatthodina dodaná do evropské sítě je vyrobená pomocí obnovitelných zdrojů. Od osmi let by to měla být dokonce každá druhá.

Zdroje v rukou občanů: téměř polovina obnovitelných zdrojů v Německu připadá na občanské projekty. V Česku tvoří malé instalace solárních elektráren přes 90 % z celkového počtu 28 tisíc instalovaných zdrojů.

Ekonomický úspěch: s každým zdvojnásobením produkce fotovoltaických modulů klesly ceny o více než čtvrtinu. Cena solárních panelů tak klesla za posledních pět let o 80 %. Další pokles nákladů se lze brzy očekávat, například analýza Mezinárodní agentury pro obnovitelné zdroje předpovídá pokles ceny fotovoltaických modulů až o 59 % do roku 2025.

Pracovní příležitosti: k roku 2016 bylo v celé EU vytvořeno téměř 1,2 milionu pracovních pozic ve výrobě, instalacích nebo provozu šetrných zdrojů energie.

Energetická bezpečnost: rostoucí obnovitelné zdroje snížily v EU poptávku po fosilních palivech o takové množství, které odpovídá celkové spotřebě energie v Polsku. Obnovitelné zdroje ušetřily přes 20 miliard euro na výdajích za energii.

Podpora vývoje: EU drží přes 40 % patentů v obnovitelných zdrojích. Klíčovým hráčem je ve větrné energetice, využití energie oceánů nebo koncentrované solární energii (CSP)

Inspirujeme: obdobné závazky na podporu obnovitelných zdrojů energie se rozšířily i do dalších států v Jižní Americe, Africe nebo Asii